

HungaroControl

Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt.

Rákosmező A magyar repülés bölcsője

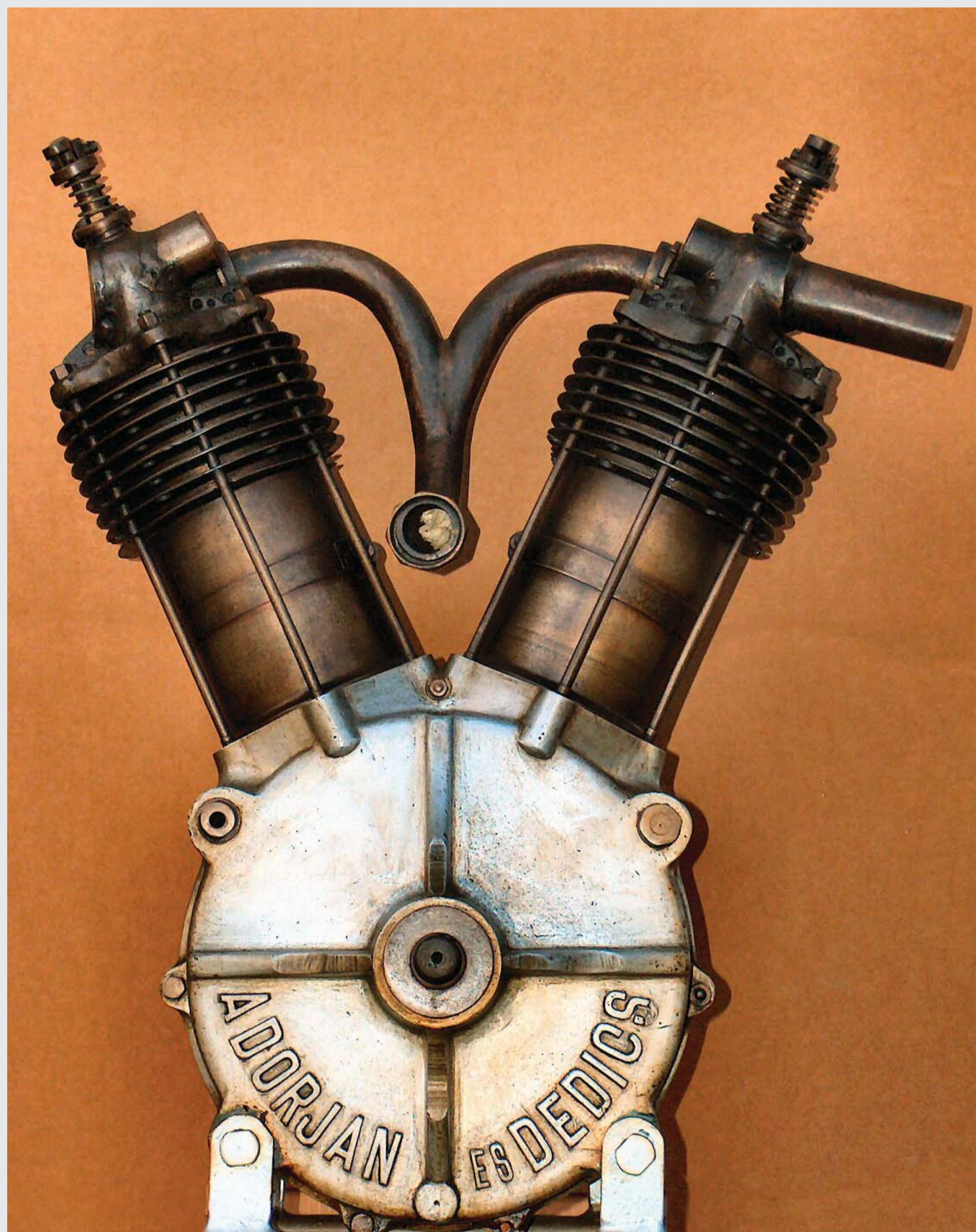
Adorján (balra középen) a Libellével 1909 decemberében, a Kölber Kocsigyár udvarán (Fotó: MMKM gyűjteménye)

Adorján János gépészmérnök 1906-1909. között Párizsban dolgozott, és ott értesült Louis Blériot világszenzációt jelentő, La Manche csatorna fölötti repüléséről. Hazatérve ennek hatására kezdett az aviatikával foglalkozni.

1909-ben munkaadója, gróf Andrássy Géza támogatásával a Blériot-XI monoplán (egyfedelű repülőgép) mintájára építette meg Libelle (Szitakötő) nevű, kéthengeres (18,4 kW-os) Adorján-Dedics motorral szerelt repülőgépét.

Első sikeres felszállását 1910. január 10-én hajtotta végre Rákosmezőn. Ezzel a próbaúttal Adorján János beírta nevét a repülés történetébe.

Kéthengeres, álló „V” elrendezésű négyütemű repülőgépmotor

Szerkesztették: Adorján János és Dedics Ferenc 1909-ben. A motort Dedics Ferenc és Dedics Kálmán üzeme készítette. A típusból 2 darab készült. Elsőként Adorján Libelle (1909) repülőgépébe volt beépítve, majd annak összetörése után a Strucc erőforrásként szolgált. Adorján János repülési kísérleteinek befejeztével a motort Dobos Istvánnak adta. A másik példányt Takács Béla használta a kísérleti repülőgépében, évekkel később egy motorkerékpárba építve a háború után a Millenáris Pályán díjat nyert.

Libelle - MŰSZAKI ADATOK

Szerkesztette: Adorján János, 1909

Fesztávolsága: 8,8 m

Hossza: 7,3 m

Magassága: 2 m

Felszálló tömege: 290 kg

Max. sebessége: 55 km/h

Motorja: Adorján-Dedics, 18 kW

Furat/löklet, mm: 120/135

Összhengertérfogat, dm³: 1,5

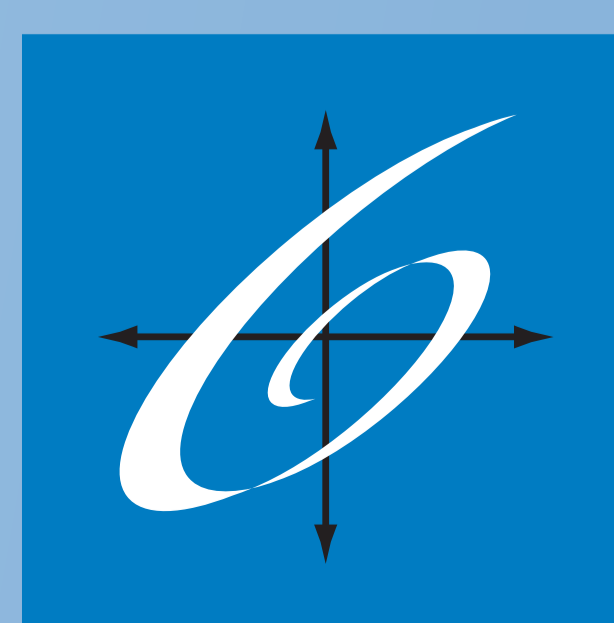
Maximális teljesítmény, kW/Le: 18,4/25

Névleges fordulatszám, 1/min: 1600

Adorján János (1882. január 1. - 1964. július 2.) gépészmérnök, repülőgéptervező a hazai repülés egyik úttörője. Oklevelét Stuttgartban szerezte 1903-ban, ahol Daimler tanítványa és pártfogoltja volt. 1906-09 között Párizsban az autógyártásban dolgozott, s az akkor kibontakozó francia aviatika eredményeinek hatására kezdett a repüléssel foglalkozni. Hazatérve építette meg a „Libelle”-t. 1910 őszén a Helios Garázs által alapított Blériot Pilótaiskola vezetését vette át. 1912-től az autós szakmához tért vissza, hosszú ideig a budapesti Mercedes-képviselet üzemvezetője volt. A II. Világháborút követően az Ikarus Autóbuszgyár főmérnökeként számos újítással járult hozzá az üzem korszerűsítéséhez és gyártmányai fejlesztéséhez. 1952-től haláláig a Közlekedési Múzeum tanácsadójaként is segítette a magyar aviatikai emlékek felkutatását, megőrzését.

Az itt látható hiteles másolat (replika) Váradi László munkája. A műtárgya **HungaroControl támogatásának** köszönhetően tekinthető meg kiállításunkban.

Libelle replika, Váradi László munkája (Fotó: Szabó Attila)

HungaroControl

Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt.

HungaroControl

Hungarian Air Navigation Services Pte. Ltd. Co.

Rákosmező *where Hungarian aviation was born*

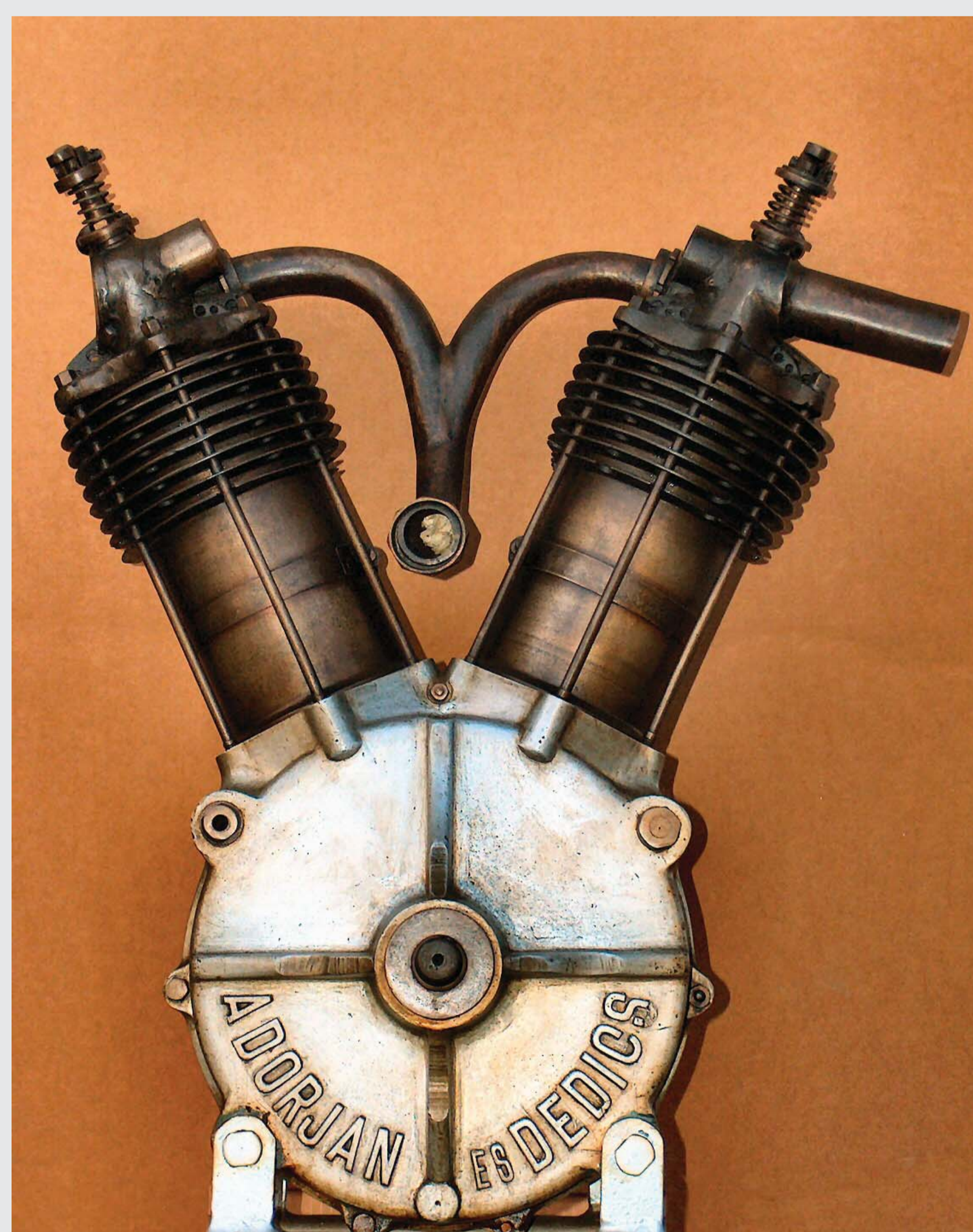
Adorján (from left the 3rd person) with the Libelle in December 1909 at the courtyard of Kölber Factory
(Photo: from the collection of Museum of Transport)

Adorján János was working as a mechanical engineer from 1906 to 1909 in Paris. There he was hit by the sensational news about Louis Bleriot's flight across the La Manche channel. Impressed by this event he decided to take up aviation while returning to his home country.

In 1909 with the financial support of his employer Count Géza Andrásy, based on the Bleriot-XI monoplane, he built his aircraft called Libelle equipped with a twin-cylinder (18,4kW) Adorján-Dedics engine.

With his first successful take-off on 10th January 1910 he became a part of the history of Hungarian aviation.

Twin-cylinder "V" type four stroke engine

Constructed by János Adorján and Ferenc Dedics in 1909. Two engines were built in the workshop of Ferenc and Kálmán Dedics. One was originally installed into Adorján's Libelle. After the aircraft crashed the engine served in another aircraft called Ostrich. After finishing aviation experiments of János Adorján, he gave the engine to István Dobos. The other engine was used by Béla Takács in his experimental aircraft. Year later after the war he built it in a motorbike, and it won a prize on the Millenaris Circuit.

Libelle - TECHNICAL DATA

- Constructor:** Adorján János, 1909
- Wing span:** 8,8 m
- Body length:** 7,3 m
- Height:** 2 m
- Takeoff weight:** 290 kg
- Maximum speed:** 55 km/h
- Engine type:** Adorján-Dedics, 18 kW
- Bore/stroke:** 120/135 mm
- Total cylinder capacity:** 1,5 l
- Maximum performance:** 18,4KW/25HP
- Nominal revolution:** 1600 rpm

Adorján János (1 January 1882 – 2 July 1964) mechanical engineer, aircraft constructor, one of the pioneers of Hungarian aviation. Received his diploma in 1903 in Stuttgart, where he was a student and protégé of Daimler. From 1906 to 1909 he worked in Paris in the automotive industry. Impressed by the success of the rising French aviation his mind became occupied by aviation. Returning home he built his first aircraft called Libelle. In the autumn of 1910 he took over the direction of the Bleriot School of Aviation founded by Helios Garage. In 1912 returning to the automotive industry he became the head of the local Mercedes dealership. After World War II as the chief engineer of Ikarus Bus Factory he contributed with a number of inventions to the upgrading of the factory and development of its products. As of 1952 until his death, as an advisor of the Museum of Transportation he helped to search for and preserve the relics of Hungarian aviation.

This replica was built by László Váradi. **It became the part of our exhibition by courtesy of HungaroControl Air Navigation Services Pte. Ltd. Co.**

Libelle replica by László Váradi (Foto: Attila Szabó)

HungaroControl

Hungarian Air Navigation Services Pte. Ltd. Co.